దోరపండు

శ్రీ బచ్చల మునికన్నయ్య

ఇంట్లో అందరూ హడావిడిగా నున్నారు. పక్కింటి అక్కింటి అమ్మలక్కలు వస్తూపోతూ వున్నారు. ఏనాడులేని ఆనందం యీనాడు తొణికిసలాడి పోతూన్నది. ఇంతలో మా అక్కయ్య రెండు బంగారు వుంగరాలు తెచ్చింది. వద్దన్నా బలవంతంగా నా వ్రేళ్లకు వేసింది. ఒకటి చాల వదులుగావుంది. వెంటనే మా మామగారు ఊలుతెచ్చి చుట్టి బిగువుగా వేశాడు. మా చిన్నాయనగారు పట్టుపంచ, చవకం తెచ్చాడు. మా పిన్ని సెంటుబాటల్ తెచ్చి ఎవరికి తెలియకుండా నా జోబీలో వేసింది. మా అమ్మ చద్దికూడుమూట సిద్ధమైందని వుషారు చేసింది.

సోమవారం రాహుకాలం దాటిపోయింది. పది గంటల బస్సుకు అందరం బయలుదేరాం. సుబ్బన్న వీధి గుమ్మం దగ్గరకువెళ్లి "రండి! రండి!! ఎవరూ అడ్డంరాలేదు. రండి! వేళైంది." అని పిలిచాడు మమ్ములను. శకున మేమౌతుందోయని మా వాళ్లు చాల గాబరాపడుతున్నారు. ఈ శకునాల్లో, రాహుకాలాల్లో నాకు నమ్మకం లేకపోయినా - నా నోరు కదపనీయరు మా వాళ్లు. బదులు మాట్లాడేందుకు నాకు సాహసం లేకపోయింది. వాయసం తీర్చింది. "బలే శకునము! మంచి శకునమైంది! తప్పక పిల్ల కుదురుతుందిలే" అని అందరు సంతోషంతో మమ్ముల సాగనంపారు. ప్రతి ఒక్కరు "క్షేమంగాపోయి, లాభంగారండి" అని దీవనలిచ్చి అక్కడక్కడ నిల్చిపోయ్యారు. అక్కయ్య, మామ, చిన్నాయన, నేను మిగిలాం. మా గ్రామానికి రెండు ఫర్లాంగుల దూరంలోనున్న రోడ్డు చేరుకొన్నాం. గంట పదియైంది. బస్సు వచ్చుసమయం. పెట్టెలు గొడుగులు మా చిన్నాయనగారి ఆజమాయిషీక్రింద యున్నాయి. బస్సు హారన్ ... వినబడింది. గబగబా పెట్టెలు చేతితో పట్టుకొని మేము నిలబడ్డాం. బస్సు మా దగ్గర నిల్చింది. అందరూ బస్సులో కూర్చున్నాం. నా అలంకారం చూచుకొంటూ యుంటే నాకే నవ్వొస్తూయుంది. ఎందుకంటే గడియారమంటే వినకుండా బస్సులో ప్రయాణంచేస్తూయుండు నా స్నేహితుడు గడియారం నా చేతికి కట్టాడు. బంగారుకు మెరుగుపెట్టి నట్లైంది. "దసరా సెలవులు మంచి దశగానేయుంది కుమార్!" అంటూ నన్ను పలుకరించాడు మధుమూర్తి. "ఏమోయ్! మధూ ఈ లాంటి ప్రయాణాలు ఒక డజను చేశాను. పదవతరగతి చదువునప్పటినుండి నేటివరకు సెలవులొస్తే యీ పెండ్లి ప్రయాణాలు సాధారణమే. కాని ఈ ప్రయాణం చాల కుతూహలంగాయుంది."

"ఎందుకోయ్?"

"పిలుపువచ్చింది."

"ఎచ్చటినుంచి?"

"కనకపాళ్యంనుంచి"

"కనకపాళ్యం ఎక్కడ ...?"

"నెల్లూరుకు ప్రక్కన పదిమైళ్లలో..."

"అచ్చట మీ బంధువులున్నారా?"

"ఉన్నారు"

"అయితే ఇక నెల్లూరి వాడవౌతావన్న మాట."

"అదిగో అప్పుడే ప్రారంభించావా."

"లేదోయ్! దూరపుకొండలు నునుపేగా?"

"ఆలూలా, సూలూలా, కొడుకుపేరు సోమలింగడన్నట్లుంది నీ మాటలు."

"సామెతలకేమి తక్కువ. పోయిరా చెప్పుతా."

అంటూ మధూ నేనూ మాట్లాడుతున్నాము. బస్సు రైల్వేస్టేషను చేరింది. అందరందిగి ప్లాట్‌ఫారమ్మీదికి వెళ్లాం. మా చిన్నాయనగారు అంద

రికి గూడూరువరకు టికెట్లుకొన్నాడు. "టింగ్ ... టింగ్ ... టింగ్ ... టింగ్ ..." అని బెల్లు కొట్టారు. రైలువచ్చి స్టేషనులో నిల్చింది. మా చిన్నాయన ఆ తట్టూ యీ తట్టూ పరుగెత్తుతూ "రండీ! రండీ!!" అని అరుస్తూ యున్నాడు. ఒక పెట్టెలోనుండి ప్రయాణీకులు దిగుతూయున్నారు. మా అక్కగార్ని ముందు ఎక్కమని రొదచేస్తూ యున్నాడు మా చిన్నాయన. తలుపునకు అడ్డంగా పెద్ద మూటపెట్టి ఒకాయన దానిపై కూర్చొని యున్నాడు. "ఏమండీ! దారిలో యీలావుంటే ఎట్లండి లోపలికిరావటం?" అని అతనిని ప్రశ్నించాను. పెట్టెలోనున్నవారంతా "లేవయ్యా! లేయి!! అప్పుడే చెప్పలేదూ మేము" అని ఆయనను గద్దించారు. అతడు విసుక్కుంటూలేచి ప్రక్కకు జరుపుకున్నాడు మూటను. హాయిగా అందరం రైలులో కూర్చున్నాం. బండి కదిలింది. "ఓ భావి భారత భాగ్య విధాతలారా! ..." అనుగేయం భిక్షగాడొకడు చిటికలు తట్టుతూ పాడుతూయుంటే మావారంతా సంతోషాతిశయాలతో పొంగిపోతూ యున్నారు. నాకు చాల కోపం వస్తూయుంది. పాట బాగుగాలేదనికాదు ... ముక్కాలవుంటూ యీ యువకుడు "బాబూ! ... ..." అని చేయి చాపుతూ భిక్షమడుగుతున్నాడని. నేను మాత్రం యేమీ యీయలేదు. అంతేకాదు "ఏమోయ్? పందిలాగ బలిసియున్నావే! ఏదైనా పనిచేసికొని బ్రతుకరాదూ?" అని కోపంతో గద్దించాను. "బాబూ! కండలున్నా కనికరంతో పనికల్పించేవారు కరువయ్యారండీ!"

"ఏమిపని నీకు చూపేదోయ్? ఎంతవరకు చదివావు?"

"ఎందుకులెండి ఆ మాట. అక్షరాలు రాకపోయినా ఆకలి కాకపోవటంలేదండీ. కండలరిగే పనైనా చిక్కితే కదండీ?"

"పని నిన్ను వెతుక్కొని వస్తుందిలేపాపం! ఏ పల్లెకుపోయిన బోలెడంత కూలిపనియుంది. ..."

"దినమంతా దేహాన్నిపిండి పనిచేసినా ఒక్క రూపాయి చిక్కటం దుర్భరమౌతుంది దేవరా పల్లెల్లో. మా నాన్నకు కాళ్లులేవు. మా తల్లి చిన్నప్పుడే చనిపోయింది. ఇక నా భార్యా పిల్లలు ... న్నారు. వీరి బ్రతుక్కు నేనొక్కణ్ణే సంపాదించాలి. ఆ పల్లెల్లో కూలి ఏలా సరిపోతుందండీ!"

"అయితే ఇందులో నీ కెంత ఆదాయం?"

"ప్రతిదినం నాలుగైదు రూపాయలకు తక్కువ లేకుండా దొరుకుతుందండీ."

"దొరుకుతుంది! దొరుకుతుంది! అందరూ కండ్లు మూసుకొని దానంచేస్తే మరి ఎందుకు దొరకదూ? సోంబేరి!" అంటూంటే మా మామగారు "వాడితో యేమిరా నీ వేదాంతం! పాపం ... బీదోడు ... నీకిష్టమైతే కానీ సాయంచేయి ... లేకుంటే గమ్మునుండు. ఏమో నాల్గువేదాలు వల్లిస్తూయున్నావే వాడి దగ్గర," అని నన్ను మందలించాడు.

"పోనిరా 'పాపం!! ...'" అంటూ మా చిన్నాయన కానీ వానిచేతిలో పెట్టాడు. నా ప్రబోధాలు మావారే వినటంలేదే! మరేమిచేయటం. లోకం ఇంతే. ఇంతలో రైలు ఆగింది రేణిగుంట స్టేషన్లో అందరూదిగి బండి మారాము. స్థలం దండిగాయుంది. విశాల సంద్రాన విష్ణుదేవుడు విశ్రమించినట్లు సంచి తలక్రింద పెట్టుకొని పండుకొన్నాను నేను. నాకు దినపత్రికలు, పుస్తకాలు ప్రయాణాల్లో చదవటం పరిపాటి. దినపత్రికను పూర్తిగా చదివాను. చేతనున్న భారతంలోని ఆదిపర్వం చదువ నారంభించాను. దుష్యంతుడు శకుంతల సమాగమ కథాభాగము చదువుతూయుంటే దేహం పులకరించిపోయింది. ఎంతటి చక్కనిశైలి! నన్నయగారు మన తెలుగు సరస్వతికి నాయనగారేమోననిపించింది. ప్రయాణంకూడా ఫలప్రదమౌతుందన్న యూహతో నేను సంతసించుతున్నాను నాలో. "టికెట్! టికెట్!" అని టి. సి. పరిశోధిస్తూ యున్నాడు. టికెట్లు చూపబడినాయి. ఎదురుగానున్న నలుగురు

యువకులు అదోమాదిరిగా చూస్తూయున్నారు. పని పట్టినట్లుంది టి. సి. "మీ టికెట్లేవీ చూపండి?" అని ప్రశ్నించాడు. అందరు స్ప్రింగ్ వలెలేచి నిలబడ్డారు. "ఏమోయ్! నిలబడ్డారు? ఎక్కడ నుండి వస్తూన్నారు?" అని బిగ్గరగా అడిగాడు. "సార్! మేము అరకోణంనుండి వస్తూయున్నాం. బ్రతుకు లేక తెనాలికి పోతూయున్నాం దొంగబండ్లల్లో. అందరు టి. సి. లు మమ్ముల "పాపమని" మన్నించారు. మీరూ ... ..." అని మూగ నోములతో నిలబడ్డారు. ప్రక్క స్టేషనులో దిగండి అని చెప్పి టి. సి. ప్రక్క పెట్టెకు వెళ్ళాడు. అమృత లభ్యమనంతరం దేవతలు సంతోషపడ్డట్లు "బ్రతుకు జీవుడా"యని వారు మళ్లా ధర్మసింహాసనాలధిష్టించారు. వర్షం ఏకధారగా కురుస్తూయుంది. అందరు పెట్టె ప్రక్కలనుండు కిటికీ అద్దాలను పైకెత్తారు. ప్రక్కల నిండు గర్భంతోనున్న చెఱువులు పరుగిడుతూయుంటే కన్నులపండుగగాయుంది. అప్పుడే తలలెత్తిన పచ్చనిపైర్లు ఆనంద బాష్పములను వదులుతూ యున్నాయి. ఈ ప్రకృతి సౌందర్యాన్ని అనుభవించేందుకే రైలు నిదానంగా వెళ్లుతున్నదేమో! మధ్యాహ్నం రెండు గంటలకు గూడూరు చేరాం. అప్పటినుండి బస్సు ప్రయాణమే శరణ్యం. బస్సు స్టేండుకు వెళ్ళాం. నెల్లూరికి వెళ్లేబస్సు సిద్ధంగాయుంది. గబగబా టికెట్లుకొని బస్సులో కూలబడ్డాం. చిటుకు చిటుకుమని నీటిబొట్లు పైన పడుతున్నాయి ప్రయాణాపేక్షలో ఏదీపాటించలేదు. నెల్లూరుచేరితే పదివేలని నెమ్మదిగానున్నాం. బస్సు స్టార్టైంది. బారెడు దూరంపోయి బర్ ... మని ఆగిపోయింది. పాపం ... డ్రైవరు కండక్టర్లు యెంతో శ్రమించారు రిపేరు చేసేందుకు. వారి పేకలు సాగలేదు. ఇక బస్సు వెళ్లటంలేదని డబ్బు 'రిటర్న్' చేశారు. ఎంత అవసరంపడితే అంత ఆలస్యమన్నట్లు మా ప్రయాణంలో మందగమనము ప్రారంభించింది. మరొక్క బస్సులోఎక్కి సాయంకాలం 4-30 గం||లకు నెల్లూరు చేరుకొన్నాము. పెన్న పొంగి పారుతూయుంది. 20 అడుగుల జల ప్రవాహం చాల భీబత్సంగాయుంది. పడవల్లో సైతం దాటేందుకు వీలులేనంతటివేగం. కొందరు రైల్వేబ్రిడ్జీమీద సునాయాసంగా పోతూయున్నారు. మేము సాహసించి రైల్వేబ్రిడ్జీమీద పోవాలనుకొన్నాం. ఆ బ్రిడ్జీమీద నడచివెళ్లేందుకు మనిషికి రెండణాలు పగటిలంచం వసూలుచేస్తూయున్నారు కొందరు యినాందార్లు. కొందరు ప్రభుత్వోద్యోగులు కూడా యున్నారు. ఇందంతాచూచి నా కడుపు మండిపోయింది. గేటుదగ్గరకు వెళ్ళాం. ఇనాం అడిగారు. "ఏమయ్యా! ఎందుకీడబ్బు? గవర్నమెంటు వసూలా, గౌరవసంఘ వసూలా?" అని ప్రశ్నించాను. దూరంగానున్న పోలీసు బంట్రోతువచ్చి "పోనీండి! వాళ్లకు తెలియదులేండి. మీరు పొండి" అని సమాధానపరచారు. గేటు దాటుకొని అర్ధ రూపాయ్ మిగిలిందని ముందుకుపోతూయున్నాం. బ్రిడ్జీమీద నడుస్తూయుంటే భయం భూతద్దంలా కనిపిస్తూంది. నా యెడమచేతితో మా అక్కయ్య చేతినిపట్టుకొనియున్నాను. కుడిచేతిలో దినపత్రిక, భారతం యున్నాయి. మా మామ చిన్నాయనగార్లు పెట్టెలు గొడుగులు ఎత్తుకొని వస్తూయున్నారు. నడిబొడ్డు జేరాం. మా ఎదురుగా గూడ్సు వస్తూయుంది. ఇంకేమి? మా అక్కయ్యగారు చాల గాబరాపడ్డారు. కాళ్లు వణుకుతూ, తడబడుతూ యున్నాయి. భయపడవద్దని చెప్పుతూ బారెడు దూరంలోనున్న తొట్టిలోనికి తొలిగాం. అందులో నాల్గుసైకిళ్లు, మనుషులు చాలమంది క్రిక్కిరిసి యున్నారు. చేతిలోని పుస్తకాలుజారితే గంగపాలే. కాలు తప్పితే పెన్నపాలుకాక తప్పదు. ఏలాగో తొట్టిలో దాదాపు యాభైమంది అణిగిపొయ్యాం. బుసలు కొడుతూ గూడ్సువెళ్లిపోయింది. చేతిలో పెట్టుకొన్న ప్రాణాలు సంతసించాయి. తొట్టివదలి బ్రిడ్జిమీద నడుస్తూయున్నాం. చీకటిపడింది. సరిగా త్రోవ కనబడటంలేదు. చాల ఏకాగ్రతతో చూస్తూ బ్రిడ్జిని దాటాం. "నాయనా! చాలురా, యీ ప్రయాణం! బలే పెండ్లి ప్రయాణం! అపాయమైందిరా దేవుడా!" అనింది మా అక్కయ్య

చంకలో పెట్టుకొన్న బిడ్డను క్రిందదింపి దీర్ఘ ఉచ్ఛ్వాస, నిశ్వాసములు చేస్తూ. ప్రక్కనే బస్సుల గుంపు కనబడింది. కనకపాళ్యంపోయె బస్సు అప్పుడే వెళ్ళిందట. ఆరాత్రి ప్రక్క పల్లెలో పండుకున్నాము. గాంధీ పార్కులో. దోమల గానంతో తెల్లవారి పోయింది. ఉదయం బస్సుస్టేండుకువచ్చి కనకపాళ్యం పొయ్యే బస్సు ఎక్కాము. డ్రైవరు సిగరెట్టు త్రాగుతూ పొగవిడుస్తూ యున్నాడు. కండక్టరు ఫుట్ బోర్డుమీద నిల్చొని చేతులు ప్రక్కకు చాపుతూ యున్నాడు. బస్సులోపల "పొగత్రాగరాదు. చేతులు బయట పెట్టరాదు-" అని వ్రాసిన బోర్డును చూశాను. వ్రాయింపించిన బస్సు వాళ్లే నేతి బీరకాయలాంటి బోర్డుగా దానిని తయారు చేశారు. కనకపాళెం చేరింది బస్సు. నవనవోన్మయ యౌవన తేజాన్ని ప్రదర్శించే దుస్తులను ధరించాను. రెండు మూడు వీధులలో వంపులు తిరిగాం. ప్రక్కకు తిరిగి "ఇదేరా మనోళ్ల యిల్లు"ని లోపల ప్రవేశించాడు మామగారు. మెరపులాగ అచ్చట కూర్చుని వ్యాపారం చేస్తూయుండిన యువతులిద్దరు మరుగైనారు. ఇంటిలోనుండి పెద్దామెవచ్చి కాళ్లు చేతులకు నీళ్లిచ్చింది. అక్క చిన్నాయన, మామగార్లు లోపలకి వెళ్లారు. నేను హాలులో నున్న పట్టెమంచంమీద కూర్చున్నాను. గోడకు వ్రేలాడు "గోపికా కృష్ణుల జలక్రీడ" - పటాన్ని చూచి సర్వేశ్వరుడు కూడా సరసుడే యనుకున్నాను. ప్రక్కింటివాళ్లు తొంగి తొంగిచూస్తూ యున్నారు కిటికీగుండా నన్ను. అందులో ఒకమ్మాయి చాల సిగ్గుతో "అదిగో! ... ,..... ..." అని నావైపు చూపుతూయుంది- నేనుచూడలేదని కాబోలు. చూచీ చూడని దొంగ సన్యాసివలె యున్నాను నేను. ఆ అమ్మాయి యింతకు పూర్వం యిచ్చటినుండి యెగిరి పోయిన విద్యుల్లత యనుకొన్నాను.

వంటలైనాయి. కమ్మని వాసనలు జమ్మని వస్తూ యున్నాయి. వడ్డించిన విస్తర్లప్రక్కన కూర్చున్నాము. నాపీటక్రింద పెళ పెళశబ్దం కల్గింది. ఉలిక్కిపడ్డాను. కాని పరిహాసం పెంకు బిళ్ళలని ప్రక్కన కొందరు నగుతూయుంటే గ్రహించాను. అరిచినపలుకులు అణిగిపొయ్యాయి. వడ్డించిన విస్తరచూస్తే భావిజీవిత వాసనలకు నాంది ప్రస్తావన యనుకున్నాను. "కొత్తొక వింత, పాతొక రోత-" యను సామెత జ్ఞప్తివచ్చింది. అందరు త్వరగా భోంచేశారు. నాది ఆలస్యం. అందరు నన్ను చూస్తూయుంటే, గబగబా తినేందుకు ప్రారంభించాను. గొంతుపట్టుకుంది. నీళ్లకై చేయిచాపాను, కండ్లలో నీళ్లు వస్తూయుంటే. నీళ్ల చెంబు దర్శనమైంది. త్రాగి తట్టుకొన్నాను. ఇదంతా మరుగుననుండి అప్పుడప్పుడు చూస్తూ యున్న కన్నెలు పరిహసించులాగు ఒకరి మొగము యొకరు చూచుకొంటూ, చేతులు శబ్దము చేయకుండా తట్టుతూ నవ్వుతున్నారు. భోజనానంతరం తాంబూలాలకుపక్రమించాం. ప్రక్కింటిలో గుడ్డలు నేయు మగ్గం టక్కు టక్కుమని శబ్దంచేస్తూయుంది ఈ విషయమంతా తైపుచేయునట్లు. ఆయమ్మ, యీ యమ్మ యేదో పనిమీదవచ్చినట్లు నటించుతూ నన్నుచూచి వెళ్లుతూయున్నారు. వరుడు వచ్చాడంటే అందరికీ చూడాలని ఉబలాటం యుండటం సాహజం. వరుని యందున్న బాహ్యసౌందర్యాన్ని తిలకించి మురిసి పొయ్యేవాళ్లున్నారు. నవీన పద్ధతులలోని సూటు, బూటు, హేటు నీటుగాయుంటే చాలు 'బలే అబ్బా' యని మెచ్చుకొంటారు. ఇవన్నీ నాకులేవు. యువకునికి అవసరమైన పంచకట్టు, చొక్కాయి, పైగుడ్డ చాల అందంగానే యున్నాయి నాకు. తలుపుప్రక్కన "అతనికి యేమిఉద్యోగం?" అనే ప్రశ్న వినబడుతూ యుంది.

మామగారు, చిన్నాయన ప్రక్కింటికి పొయ్యారు. నేను మంచంమీద భుక్తాయాసం తీర్చుకొంటూ యున్నా నిద్ర పొయ్యేట్లు నటించుతూ. జలజ,. గిరిజ మెల్లగా నడవలోకి వచ్చారు, నేను లేదనుకొన్నారు కాబోలు. నన్ను చూచిన వెంటనే లోపలికి పరుగున వెళ్లారు. మళ్ళా నిద్రపోతూయున్నాడులే యని మాట్లాడు కొంటూ మంచం ప్రక్కన గూటిలోనున్నుండు కుంకం భరిణె ఎత్తుకొని పొయ్యేందుకు మెల్లగా

వచ్చారు. ఒక్క దీర్ఘనిశ్వాసము వదిలాను. వారు చర చరా వెళ్ళారులోపలకి.

జలజ గోధుమ వర్ణంగాయుంది. కాటుకకండ్లు, పలుచని మొగం, పొడుగాటి వాల్జెడ. నిరాడంబరతే జన్మ. ఇంటికి పెద్దకుమార్తె. పుష్పవతియై పంచ వర్షాలు పూర్తైనాయి.

గిరిజ నిమ్మపండురంగు. పెద్దకండ్లు, వెడల్పైన మొహం, పొట్టిజడ. నవీన వేషధారిణి. చతురిణి. రెండు వత్సరాలకు పూర్వమే తరుణ వయస్కురాలైంది.

రఘు జలజకు తమ్ముడు, గిరిజకు అన్న. ఇరువ దేండ్లయువకుడు. సతీసంయోగ విలాస కుతూహల పరుడు. ఇంటిలోకల్ల పెద్దకొడుకు. అధికారం హస్త గతం చేసుకొని తల్లిదండ్రులకు విశ్రాంతి కల్పించాడు. రఘుమాట మీరేందుకు వారికి గుండెలు లేవు. అందరు రఘుమాటకు తథాస్తు యనవలసిందే. మేము పోయినదే తడవుగా రఘు "జాబు చేరిందా ?" అని మమ్ము ప్రశ్నించాడు. ఆ ప్రశ్నే ఆశాజనకంగా యుండింది. రఘుకు, గిరిజకు ఒకేయింట్లోనే వధువు వరులను నిర్ణయించారు. కాని జలజలప్రశ్నే చాల గడ్డు సమస్యగా తేలింది. మేనమామగారికై నిరీక్షించారు ఐదు వర్షాలుగా-కట్నం ఎక్కువయిస్తారని మోహన్ శ్రోత్రచుట్టరికం చేశాడు. కాబట్టే మోహన్ మాట వదలారు. జలజకు పెండ్లికానిదే రఘుకు, గిరిజకు వివాహమయ్యేందుకు వీలులేదు. పెద్ద బిడ్డ యింట్లో అ వి వా హి త గా నుం టే చిన్నవాళ్ల వివాహానికి ప్రయత్నాలు చేయటంపరిహాసాస్పదంకదూ మరి. అందువల్లనే కాబోలు రఘు నాకు వ్రాశాడు జాబు అత్యవసరంగా. చదివి ఉద్యోగం చేస్తూయున్నానని. నామీద రఘుకు ఎక్కువ మక్కువ. కట్నాలడగనని రఘుకు నామీద విశ్వాసం. నేను బీదింటివాణ్ణి. రఘుకు బీదవాళ్లమీద చాల ప్రేమ. ఎక్కువ ఆశలులేని పేదవాళ్లని చూస్తే రఘుకు అమితమైన గౌరవం.

రఘు పెద్దనాయన, చిన్నాయనలు, రఘు తల్లిదండ్రులు, రఘు, మా వాళ్లు అందరు చేరారు హాలులో. ఒకొక్కరు ఆస్తిపాస్తుల విషయం చర్చించుకొన్నారు. మా చిన్నాయన అతిశయోక్తులతో మాట్లాడుతూ యుంటే నాకు చాల ఆశ్చర్యమేసింది. కాని "వారిజాక్షులందు వైవాహికములందు ....బొంకవచ్చు నఘము పొందద దధిపా" అన్న పద్యం జ్ఞప్తికొచ్చి యూరకున్నాను. పెద్దవాళ్లు చెప్పేదానికంతా తల యూపుతూ..డూ...డూ...బసవన్నలాగయున్నాను. జలజపెదతండ్రి రామయ్య "అబ్బాయిని చూశాము. ఇష్టపడ్డాము. మీయిష్టంచెప్పండి" అని అడిగాడు మా పెద్దలను. మా చిన్నాయనగారు "మాకూ బిడ్డ నచ్చింది." అని చెప్పాడు.

"మీరు ఏమేమి నగలు పెడుతారు మా పిల్లకు?"

"మీరు మీ బిడ్డకు యేమేమి నగలు పెట్తారు ?"

"మేము మా బిడ్డకు తొంగటాలు, చేతులకు గాజులు, కమ్మలు, కాళ్లకుగొలుసులు పెడతాం."

"అయితే మిగిలింది మెళ్లోకి గొలుసుఒకటి మేము పెడతాం"

"హెచ్చులేమీ చెప్పొద్దు. శక్తికొద్ది చెప్పండి. మునిగిపోయినదేమీలేదు. వారి, వీరి,నగలు అరువుతెచ్చి తర్వాత వలిచేపద్ధతి యుభయులకు మంచిదికాదు." అని రామయ్యగారు నిక్కచ్చిగా చెప్పుతూయుంటే పెద్దవాళ్ల దగ్గర మాటయే విధంగా యుంటుందో అర్థమైందినాకు. అందులకు మాచిన్నాయనగారు "ఏమండీ! సందేహం? ఇక మీ బిడ్డ మా బిడ్డే కదండీ! ఒక బంగారు గొలుసు పెడతామన్నాము. తప్పక పదిసవరల బంగారుతో రెండుపేటలు వుంచుతాం" అని టెంకాయ కొట్టినట్టు చెప్పాడు.

"వధువు నగలవిషయం పూర్తైంది. ఇక వరుడు విషయం? మా అబ్బాయికి మీ పారితోషికమేమో చెప్పండి? " అని మాచిన్నాయన, రామయ్యగార్ని ప్రశ్నించాడు. రఘు చాల అప్రమత్తతగా యోచిస్తూ

యున్నాడు. ఇంతలో రామయ్య "ఏమండీ! ఎక్కువ గొప్పలు చెప్పం. అల్లుడి గౌరవానికై రూ. 116/-లు చదివిస్తా" మన్నారు.

"ఏమండీ! చప్పగా చెప్పుతూ యున్నారు. బాగుగా ఆలోచించండి. పదిమందిలో గౌరవంగా తిరిగేవాడు. చెప్పుకోనేందుకైనా బాగుండవద్దూ? దీర్ఘంగా మరొక్కమారు ఆలోచించండి" అని సౌమ్యంగా అన్నాడు మా చిన్నాయన. వారందరు లోపలికి పోయారు. ఆలోచించివచ్చి "ఇక మీరు చాల ఎక్కువలకు పోకండి. మాకు మీకు లోటులేకుండా, అర్ధవెయిన్ని నూటపదహార్లు యిస్తా"మన్నాడు రామయ్య. మామామగారు చిన్నాయనగార్ని గీరుతూ సమ్మతించమని సైగచేస్తూ యున్నాడు. "ఉండ్రా! నీకేమి తెలుసు?" అన్నట్లు అదోరకంగా చూచాడు చిన్నాయనగారు. మరుగ్గా వీలైనంతవరకు ఆదాయం చూడాలిగా ... మళ్లా పరోక్షంగా ఖర్చుతగ్గించుకోవాలని మా చిన్నాయనగారు వారి తలంపునకు తలపంకించారు సరేనని. "మరి పెండ్లి ఎక్కడ జరపటం?" అని మా చిన్నాయన రామయ్యను ప్రశ్నించాడు. "ఏవిధంగానో మా యింట్లో రెండు పెండ్లిండ్లు జరుగుతూయున్నాయి. అందులోను జలజ పెద్ద అమ్మాయి. ఆమెకుకూడా యిక్కడనే జరిపెయ్యాలని మా అపేక్ష. ఇక మీ ఇష్టంచెప్పండి?"

"రైలు ఖర్చులను గురించి ఆలోచించుతూ యున్నాను—ఇంకేమీ లేదు."

"వారివారి ఖర్చులు వారే భరించుకొంటే సరిపోతుంది" అని రామయ్యగారు వివరించారు. మా వారందరు సమ్మతించారు. ఇకమిగిలింది నిశ్చితార్థం ఎప్పుడని? ... రామయ్య "ఏమండీ! మీరు మా అమ్మాయిని, భూములను చూచారు. ఇల్లువాకిలి పరీక్షించారు. ఇకమేమూ అబ్బాయిని చూచాం. కాని తదితరగృహం పొలం చూడొద్దూమరి? పదహైదు రోజుల్లో మంచిదినం చూచుకొని మేమువస్తాము. అన్నీ చూచి నిశ్చితార్థం చేస్తాం. పూర్వం మనవారు ఏడుజోళ్లు అరిగి పొయ్యేదాకా తిరిగేవాళ్లు. మనమెంతో మెరుగు" అని కథకు కమాపెట్టాడు. మా వాళ్లు కొంత నిరాశతో ఆలోచిస్తూ......"కానీండి మీ యిష్టం ... శుభస్యశీఘ్ర మన్నారు పెద్దలు. ఆలస్యం చేయకుండా రావాలి. మళ్ళీ ముహూర్తాలు లేవు. ఏమి జరిగినా నాగులచవితి ముహూర్తాలలోనే పెండ్లి జరగాలి. కాన అతిత్వరగా మీరువచ్చి పండ్లూపసుపు మార్చుటకు సిద్ధపడాలని" చెప్పి మా చిన్నాయనగారు పాడిని పీల్చాడు. అందరూ లేచాం. రాత్రి భోజనాలు పూర్తైనాయి. ప్రక్కింటి ముసలవ్వ నన్ను వారింటికి పిలిచింది. తాంబూలమిచ్చి "ఏం నాయనా? వచ్చినపని ఐందికదూ? సంతోషం. ఏదో మాకొక విస్తరాకు దొరుకుతుంది. చాలకాలంగా కనిపెట్టుకొనియున్నాం, నీపుణ్యమా అంటూ" అని చెప్పుతూ యుంటే మధ్యలో ఆపి "చాల్లేవ్వా ఆశ! అపద్దగోడి పెండ్లి అయినప్పటికి నిజం" అని నేను చెప్పగా అందరూ పక్కున నవ్వారు. "బలే మాట చెప్పావు! నిజం దాచకుండా పల్కావు" అని ఒకపెద్దాయన నన్ను మెచ్చుకున్నాడు. మరునాడు ఉదయం బయలుదేరి యిల్లుచేరుకొన్నాం. అందరూ "ఏమి? పోయినకార్యం పండా కాయా?" అని ప్రశ్నించారు.

"దోర పండ"ని నేను చెప్పాను.